

דברי סיכום לפרק "שואל"

את הדיון בהלכות משא ומתן בשבת שנערך בפרק זה אפשר לסכם כך: כל משא ומתן, וכל מין מסחר בשבת, לא רק שאסור לעשותו אלא אף אסור להזכירו ולדבר בו, ואפילו כשהדבר הוא לצרכי השבת עצמה. עם זאת, כשהדבר הוא לצורך השבת התירו חכמים להשתמש בכיטויים שונים או בדרכי עקיפה והערמה כדי לקבל דברים לצורך השבת, אף כי נעשתה על ידי כך פעולה מסחרית מסוימת. שהרי אין עצם האיסור על משא ומתן בשבת אלא גזירה בלבד, ואין עושים הרחקות ופייגים יתרים להוסיף על גזירה זו. משום כך הסתפקו חכמים בכך שבמקרים כגון אלה יקפידו להשתמש בצורות ובנוסחאות מסוימות שיוזכרו את קדושת השבת ושיהא בהן כדי להימנע מאיסור ממש.

כל זה אמור בדברי חול ובצרכי עצמו, שאסור לדבר בכלל בעניני כספים, אולם בענינים של מצוה מותר ואף ראוי לדבר בשבת, ואפילו במקום שיש בכך משום הכנה לעשיית מלאכה כימות החול, ואין בכך משום חילול כבוד השבת.

בשאלת הטיפול במת, שטעמו משום כבוד הבריות ומשום מצוה, — התירו חכמים לעשות דברים אחדים משום כבוד המת כדי שלא יתבזה ביותר בהיותו מונח במקום שאינו מכובד, שהרי אין מטפלים ואין מזיזים אותו ממקומו. אולם לא התירו לקבורו או לטלטלו, אלא דוחים את הדבר לאחר השבת. שכן עם כל דאגתנו לכבוד המת אין להתיר בשל כך חילול שבת גמור, כי אכן שלומם של החיים המחוייבים במצוות ומקיימים אותן עוד חשוב הוא מכדי לדחות מפניו את השבת.